



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Αθήνα, 1/10/2024
ΑΡ.ΠΡΩΤ.: 2107

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 19, 10432, ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 2108834818, 2108827071
Email: info@skle.gr

Προς:

Εθνική Επιτροπή για τη Βία
και την Παραβατικότητα των Ανηλίκων
μέσω του

Ιδιαίτερου Γραφείου Γενικής Γραμματέως Συντονισμού <office@gSCO.gov.gr>

Κοινοποίηση:

κ.Θεανώ Διολή, thdioli@gSCO.gov.gr

κ.Λαμπρίνα Βετσοπούλου, lvetsopoulou@gSCO.gov.gr

ΘΕΜΑ: Αποστολή Υπομνήματος ΣΚΛΕ προς την Εθνική Επιτροπή για τη βία και την παραβατικότητα των ανηλίκων»

Αξιότιμη κα Πρόεδρε,

Αξιότιμα μέλη της Εθνικής Επιτροπής για τη Βία και την Παραβατικότητα των Ανηλίκων

Ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ) ιδρύθηκε ως Σωματείο το 1955. Με το άρθρο 111 του Ν.4387/2016 ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος μετεξελίχθηκε σε Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), ένα θεσμικό αίτημα του κλάδου το οποίο υλοποιήθηκε μετά από πολυετείς προσπάθειες. Με τα άρθρα 75-115 του Ν.4488/2017 νομοθετήθηκε η οργάνωση και η λειτουργία του ΝΠΔΔ ΣΚΛΕ. Σήμερα, ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος εκπροσωπεί επιστημονικά και επαγγελματικά όλους/όλες τους/τις Κοινωνικούς Λειτουργούς της χώρας με περισσότερα από 9.500 εγγεγραμμένα μέλη.

Σκοποί του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος είναι:

- η διαφύλαξη και προαγωγή των εργασιακών, οικονομικών, ασφαλιστικών, συνδικαλιστικών και κοινωνικών συμφερόντων των μελών,
- η συμβολή στην εφαρμογή των αρχών και μεθόδων της κοινωνικής εργασίας,

- η συμβολή στη βελτίωση της εκπαίδευσης στην κοινωνική εργασία, στην κατοχύρωση του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού στα διάφορα πλαίσια δουλειάς, στη συνεργασία με τους φορείς κοινωνικής εργασίας για τη βελτίωση της προσφοράς των υπηρεσιών τους,
- η μελέτη των κοινωνικών προβλημάτων, η γνωμοδότηση, η παρέμβαση για την αντιμετώπιση τους και η συνεργασία με τις αρχές και τους αρμόδιους φορείς,
- η συνένωση όλων των Κοινωνικών Λειτουργιών, η προστασία του επαγγέλματος και του τίτλου σπουδών,
- η πληροφόρηση της κοινής γνώμης και εκπροσώπηση του επαγγέλματος σε θεσμικά όργανα και διεθνείς οργανισμούς του κλάδου των κοινωνικών λειτουργιών,
- η ευαισθητοποίηση των κοινωνικών ομάδων σε θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος και στην ανάπτυξη συλλογικής δράσης, με τελικό στόχο την επίτευξη της κοινωνικής αλλαγής,
- η συμμετοχή του στη διαμόρφωση και σχεδιασμό της Κοινωνικής Πολιτικής.

Για την απρόσκοπτη συμμετοχή όλων των Κοινωνικών Λειτουργιών στη δράση του Συνδέσμου έχουν συγκροτηθεί και λειτουργούν 13 Περιφερειακά Τμήματα ανά την επικράτεια. Ο Σύνδεσμος επίσης εκδίδει το επιστημονικό περιοδικό «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ – Επιθεώρηση Κοινωνικών Επιστημών» με σκοπό την προαγωγή, τη διάδοση και την κριτική ανάλυση σύγχρονων τάσεων και ζητημάτων στο χώρο της Κοινωνικής εργασίας και άλλων κοινωνικών επιστημών, το οποίο είναι διαθέσιμο στο περιβάλλον διάθεσης Ηλεκτρονικών Περιοδικών (e-Journals) του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ), στον ηλεκτρονικό σύνδεσμο:

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/socwork/index>.

Με την παρούσα επιστολή και αφού ευχηθούμε κάθε επιτυχία στο πολυσήμαντο και σπουδαίο έργο της Εθνικής Επιτροπής για τα ζητήματα προστασίας των παιδιών από τη βία και την παραβατικότητα, υπό το πρίσμα της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού και για την εντατικοποίηση των προσπάθειών που καταβάλλετε βασιζόμενοι στη θεώρηση του παιδιού ως υποκείμενο θεμελιωδών δικαιωμάτων, επιθυμούμε να είμαστε αρωγοί ως υπέρμαχοι αυτού του αγώνα, όπως άλλωστε προβλέπεται και από τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία του ΣΚΛΕ αλλά και τις κατευθυντήριες αρχές και αξίες της επιστήμης της Κοινωνικής Εργασίας και του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού.

Το φαινόμενο της βίας και παραβατικότητας των ανηλίκων αποτελεί ένα πολυπαραγοντικό φαινόμενο, σύμφωνα με όλες τις σύγχρονες επιστημονικές μελέτες, που χρήζει διεπιστημονικής αντιμετώπισης. Επηρεάζεται από το φύλο και άλλες βιολογικές παραμέτρους

του παιδιού, αλλά και από την ψυχοσυναισθηματική του υγεία, το οικογενειακό του περιβάλλον και τις συνθήκες διαβίωσης, όπως και εν γένει το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο αυτό γεννιέται και μεγαλώνει. Η φτωχοποίηση δε του πληθυσμού είναι ένας υπαρκτός κίνδυνος τα τελευταία χρόνια, με την ένταση που προκαλεί να μετακυλιέται στα νεαρότερα μέλη μιας οικογένειας εξίσου βίαια. Για όλους αυτούς τους λόγους είναι αυτονόητο ότι χρειάζεται να ληφθούν μέτρα με ολιστική θεώρηση, που να αφορούν όλα τα συστήματα: παιδί-οικογένεια-σχολείο-κοινωνικό/κοινωνικό περιβάλλον, ώστε το φαινόμενο της βίας και της παραβατικής συμπεριφοράς να αντιμετωπισθεί με έμφαση στο να προληφθεί.

Η πρόληψη λειτουργεί πιο αποτελεσματικά από την καταστολή, διότι με αυτό τον τρόπο είναι εφικτό: α) να καταπολεμηθούν οι περιβαλλοντικοί / κοινωνικοί παράγοντες της παραβατικότητας, β) να δοθεί ενεργός ρόλος στους νέους μέσω της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες υιοθετώντας θετικά κοινωνικά μοντέλα συμπεριφοράς και γ) κυρίαρχα βέβαια μέσω ενισχυμένων κοινωνικών υπηρεσιών στην τοπική αυτοδιοίκηση να αναπτυχθεί ένα δίκτυ προστασίας και ασφάλειας για όλους.

Οι συνέπειες δε της βίας και της παραβατικότητας μεταξύ των ανηλίκων επιβαρύνουν δυσανάλογα το ελλιπές στελεχωμένο κοινωνικό-προνοιακό σύστημα και σύστημα υγείας ενώ είναι βέβαιο ότι επιδρούν αρνητικά: α) στο ομαλό ψυχοσυναισθηματικό στάδιο εξέλιξης ενός παιδιού, β) στο σύστημα οικογένειας ή στα πρόσωπα φροντίδας του παιδιού που δεν πλαισιώνονται από υποστηρικτικές κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ψυχικής υγείας, γ) στο σχολικό σύστημα που αδυνατεί ως κοινότητα – ελλείψει εξειδικευμένου προσωπικού- να διαδραματίσει ένα ουσιώδες ρόλο στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, της κοινωνικής μάθησης και των θετικών προτύπων συμπεριφοράς και συνδιαλλαγής αλλά και δ) στο ευρύτερα κοινωνικό σύστημα μέσω του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης, με ιδιαίτερη επισήμανση ως προς τη διαγενεακή επαναληπτικότητα του φαινομένου με το παιδί -θύμα στην ενήλικη ζωή του να αναπαράγει στατιστικά συχνότερα βία, εκφοβισμό και παραβατικότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο υποβάλουμε το παρόν Υπόμνημα με τις θέσεις, τις διαπιστώσεις και τους προβληματισμούς αλλά και τις προτάσεις μας **ανά Υπουργείο Ευθύνης**, που απορρέουν από την καθημερινή επαφή με το σύνολο των μελών μας, τις μελέτες/έρευνες, τη συνεργασία με φορείς και αφορούν τα ζητήματα βίας και παραβατικότητας των ανηλίκων.

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Περαιτέρω διαπίστωση μας είναι ότι ενίοτε η παραβατικότητα των ανηλίκων αντιμετωπίζεται θεσμικά υπό το πρίσμα αποκλειστικά του δράστη – ανηλίκου και την πρόταση της επιβολής μόνο κάποιου τιμωρητικού μέτρου ως επίτευξη του στόχου της συμμόρφωσης. Από παράδειγμα είναι τα παιδαγωγικά μέτρα που προωθούνται στη σχολική κοινότητα, εν είδη συνεπειών, όπως οι αποβολές που, κατά την άποψή μας, ουδόλως συμβάλλουν στη διαπαιδαγώγηση παιδιών που αναπτύσσουν αποκλίνουσα συμπεριφορά, αντιθέτως ενισχύουν τον κίνδυνο περιθωριοποίησης. Παράλληλα, θεωρούμε ότι η τιμωρητική πρακτική απομονώνει την συνέπεια αποκλειστικά και μόνο στον ανήλικο, χωρίς να τον αντιμετωπίζει ως μέρος μιας σχολικής κοινότητας ή ενός οικογενειακού συστήματος από το οποίο επηρεάζεται και το οποίο επηρεάζει.

Πάγια πεποίθησή μας είναι ότι ακόμη και στην παραβατική ή αποκλίνουσα συμπεριφορά ή πράξη εντός του σχολείου, όπως τα φαινόμενα ενδοσχολικής βίας, ενυπάρχει μια υποκρυπτόμενη θυματοποίηση του παιδιού σε επίπεδο παραγόντων που ευρέως έχουν μελετηθεί και προαναφέρθηκαν. Ως εκ τούτου, η προτεραιότητα στη διαπαιδαγώγηση και την επανόρθωση θα δημιουργούσε ευνοϊκότερες προϋποθέσεις έναντι της τιμωρητικής πλαισίωσης, η οποία εμφανίζεται ενδεδυμένη με χιτώννα παιδαγωγικής παρέμβασης αλλά απέχει παρασάγγας.

Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί εκ του ρόλου τους είναι βασική ειδικότητα σε μια υπηρεσία ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, όπως αυτό αποτυπώνεται και στις αρμοδιότητες του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΦΕΚ 3032 Τεύχος Β'/04-09-2017, Αριθμ. 142628/ΓΔ4) των σχολείων, αποτελώντας το συνδετικό κρίκο μεταξύ του σχολείου, της οικογένειας και των άλλων κοινωνικών φορέων και υπηρεσιών που ασχολούνται με το παιδί, την οικογένεια και τις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Υπό την έννοια αυτή ο ρόλος των Κοινωνικών Λειτουργών στην Εκπαίδευση περιλαμβάνει και τη βελτίωση της κοινωνικής λειτουργικότητας καθώς και την παροχή κινήτρων για την καλλιέργεια / ανάπτυξη των θετικών χαρακτηριστικών και δυνατοτήτων των ατόμων, των οικογενειών και των σχολικών κοινοτήτων.

Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι οι ανάγκες για ψυχοκοινωνική στήριξη όλων των μελών στις σχολικές κοινότητες της Χώρας είναι συνεχείς και ως εκ τούτου με αποσπασματικές παρουσίες -μέσω του θεσμού της αναπλήρωσης- δεν αντιμετωπίζονται στο σύνολό τους τα σύνθετα προβλήματα των Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων.

Κυρίως έχουμε επισημάνει ότι η **αναλογία 1 Κοινωνικός/ή Λειτουργός, ως μέλος της της ΕΔΥ, για 5 σχολικές μονάδες, δεν συμβάλλει θετικά** στη σταθερή κάλυψη ψυχοκοινωνικών αναγκών μαθητών, γονέων και καθηγητών. Θεωρούμε επομένως ότι η πλήρης κάλυψη των οργανικών κενών τόσο του ΕΕΠ όσο και του ΕΒΠ θα αποδείξει έμπρακτα τη βούληση της πολιτείας περί εφαρμογής της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και παροχής ίσων ευκαιριών καθώς και της άρσης των εμποδίων στη μάθηση και στην πρόσβαση. Επιπλέον, η κάλυψη των κενών με μόνιμες θέσεις θα συμβάλλει στη σταθερή και βέλτιστη παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, στην υλοποίηση στοχευμένων δράσεων ενδυνάμωσης ομάδων μαθητών αλλά και παρεμβάσεων πρόληψης αρνητικών φαινομένων στο σύνολο της σχολικής κοινότητας, όπως βίας και εκφοβισμού.

- Για τους αυτούς λόγους ο ΣΚΛΕ έχει κατ' επανάληψη αποστέλλει προς το Υπουργείο Παιδείας την πρότασή του σχετικά με την θεσμοθέτηση και δημιουργία Σχολικής Κοινωνικής Υπηρεσίας σε κάθε σχολική μονάδα η οποία θα αποτελείται κατ'ελάχιστο από 1 Κοινωνικό Λειτουργό και 1 Ψυχολόγο σε θέσεις μόνιμου προσωπικού και θα έχει ως πρωτεύοντα ρόλο την πρώιμη παρέμβαση και ανίχνευση των εκλυτικών -προς την βία και παραβατικότητα- παραγόντων, την έγκαιρη και έγκυρη παρέμβαση, την παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης και την ανάπτυξη ολιστικών παρεμβάσεων σε συνεργασία και δικτύωση με το ευρύτερο περιβάλλον της κοινότητας του παιδιού – μαθητή, σταθερά, συστηματικά και πολυεπίπεδα, ενισχύοντας έτσι την αποστολή του σχολείου στην παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης.

Καθοριστικός επίσης είναι και ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στα ΚΕΔΑΣΥ, καθώς συνεργάζεται με την οικογένεια, λαμβάνει το κοινωνικό ιστορικό των μαθητών/τριών, διασυνδέει την οικογένεια με άλλους φορείς με απώτερο στόχο τη στήριξη του παιδιού και τη διασφάλιση της ομαλής του ένταξης και εξέλιξης του στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Επιπλέον, πραγματοποιεί επισκέψεις στα σχολικά πλαίσια και συμμετέχει στη διεπιστημονική ομάδα αξιολόγησης, προσφέροντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την υποστήριξη του μαθητή και της οικογένειάς του. Η σοβαρή υποστελέχωση και αυτού του σημαντικού εκπαιδευτικού θεσμού καθιστά αδύνατη την εξυπηρέτηση του μεγάλου αριθμού αιτημάτων για αξιολογήσεις και επαναξιολογήσεις μαθητών, καθώς και την παροχή υποστήριξης σε αυτούς. Αυτό οδηγεί σε περαιτέρω αύξηση των ήδη υπερφορτωμένων λιστών αναμονής.

Επιπλέον, η έλλειψη Κοινωνικών Λειτουργών και Ψυχολόγων των ΚΕΔΑΣΥ, οι οποίοι παράλληλα συμμετέχουν στις Ομάδες Δράσης για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της

Ενδοσχολικής Βίας και του Εκφοβισμού (Ν. 5029/2023), καθιστά προβληματική την διαχείριση των ολοένα και συνεχώς αυξανόμενων περιστατικών βίας.

- **Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τη μη θέσπιση οργανικών θέσεων Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού στα ΚΕΔΑΣΥ της χώρας, ζητάμε τουλάχιστον την άμεση κάλυψη των κενών των Κοινωνικών Λειτουργιών ΠΕ30 καθώς και όλων των ειδικοτήτων που απαρτίζουν την διεπιστημονική ομάδα των ΚΕΔΑΣΥ, μέχρι την κάλυψη τους από μόνιμο προσωπικό.**

2.ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Σε ευρύτερο κοινωνικό επίπεδο, επίσης, διαπιστώνουμε ότι, καίτοι υπάρχει μια θεωρητική τοποθέτηση υπέρ της παιδαγωγικής θεώρησης, όπως για παράδειγμα, στο Δικαστήριο ανηλίκων στο οποίο προτάσσεται, ως συνέπεια, η επιβολή αναμορφωτικών μέτρων, εντούτοις εμφανίζονται σοβαρά προσκόμματα εξαιτίας των οποίων, εν τοις πράγμασι, δεν υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε να εισφέρουν σε ένα μακροπρόθεσμο και ουσιαστικό αποτέλεσμα. Και τούτο γιατί, όπως διαπιστώνουμε, οι καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες για την παραβατικότητα των ανηλίκων, οι υπηρεσίες Επιμελητών ανηλίκων είναι υποστελεχωμένες σε τραγικό βαθμό ή και μη λειτουργούσες. Σχετική παλιότερη αναφορά του ΣΕΔΑ¹ αναφέρει μη λειτουργία σε ένα ανά τρία πρωτοδικεία της χώρας. Έχουμε δε εύλογη ανησυχία για τους Νομούς οι οποίοι δεν διαθέτουν κανέναν Επιμελητή ανηλίκων και διερωτόμαστε ποια είναι τα εργαλεία που διαθέτει ο Εισαγγελέας ή ο Δικαστής ανηλίκων και με ποιο ιστορικό/αξιολόγηση ανηλίκου καλείται να εξετάσει την υπόθεσή του; Και φυσικά πώς θα παρακολουθήσει την εξέλιξη ή την τυχόν υποτροπή του;

Δεν κρύβουμε ότι η ανησυχία μας ήταν έντονη όταν ενημερωθήκαμε από Κοινωνικές υπηρεσίες αλλότριων πεδίων (π.χ. τοπικής αυτοδιοίκησης, φορέων υγείας κοκ) ότι κλήθηκαν να εκτελέσουν αναμορφωτικά μέτρα καίτοι τούτο δεν περιλαμβάνεται στο καθηκοντολόγιό τους, ούτε διαθέτουν σχετική τεχνογνωσία.

Όσον αφορά δε τους Επιμελητές Ανηλίκων, σημαντικό μέρος των οποίων είναι Κοινωνικοί λειτουργοί και μέλη του ΣΚΛΕ, έχουμε διαπιστώσει ότι συχνά καλούνται να εκτελέσουν αλλότρια καθήκοντα, όπως η Κοινωνική Αρωγή των Ενηλίκων, γεγονός που μειώνει σημαντικά το χρόνο ενασχόλησης με τους ανηλίκους άρα και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

¹ Σύνδεσμος Επιμελητών Δικαστηρίου Ανηλίκων

Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι η αναθεώρηση τόσο του Οργανισμού Δικαιοσύνης όσο και του ΠΔ που αναφέρεται στο καθηκοντολόγιο των Επιμελητών Ανηλίκων² θα πρέπει να επικαιροποιηθεί, βασιζόμενο στη σύγχρονη πραγματικότητα και όχι στην πραγματικότητα του 1979, οπότε και συντάχθηκε.

Φυσικά, θεωρούμε ότι είναι υπέρ το δέον απαραίτητες και άλλες θεσμικές παρεμβάσεις, όπως η αναθεώρηση διατάξεων που αφορούν τα αναμορφωτικά μέτρα των ανηλίκων. Διαπιστώνουμε ότι μέρος εξ αυτών³ δεν μπορούν να εφαρμοστούν λόγω σοβαρών κωλυμάτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η κοινωφελής εργασία των ανηλίκων συναντά εφαρμοστικά προσκόμματα στους υποδοχείς φορείς, στο πλαίσιο ασφαλιστικής κάλυψης ανηλίκων, στη δυνατότητα παιδαγωγικής εποπτείας. Επίσης, η Αναδοχή ως αναμορφωτικό μέτρο σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.4538/2028 και στο οποίο προβλέπεται : **«Άρθρο 18 Η αναδοχή ως μέτρο που εποπτεύεται από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής»**¹. Όσα ορίζονται στον παρόντα νόμο, ισχύουν και στις περιπτώσεις των αναδοχών που επιβάλλονται από τα Δικαστήρια Ανηλίκων σύμφωνα με τα άρθρα 122 παράγραφος 1 στοιχείο γ' και 123 παράγραφος 1 στοιχείο α' του ΠΚ, στις περιπτώσεις αποχής από την ποινική δίωξη ανηλίκου με εισαγγελική διάταξη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 45Α ΚΠΔ, στην περίπτωση της επιβολής της αναδοχής ως περιοριστικού όρου σύμφωνα με το εδάφιο β' της παραγράφου 2 του άρθρου 282 ΚΠΔ με διάταξη ανακριτή, καθώς και στην περίπτωση του άρθρου 8 του π.δ. 49/1979 (Α' 11). Στις περιπτώσεις αυτές, αρμόδιος φορέας για την έρευνα του κατάλληλου ανάδοχου γονέα και για την εποπτεία της αναδοχής είναι οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής.² Ο ανάδοχος γονέας, υπό τη φροντίδα του οποίου τοποθετούνται ανήλικοι σύμφωνα με το παρόν, πρέπει να διαθέτει εξειδικευμένα προσόντα και αυξημένες δεξιότητες, τις οποίες έχει αποκτήσει είτε από το επάγγελμά του, είτε ύστερα από κατάλληλη εκπαίδευση για το σκοπό αυτόν. Η κατά τόπο αρμόδια Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής παρέχει σε αυτόν διαρκή και εξειδικευμένη υποστήριξη. Στις περιπτώσεις όπου οι ανήλικοι έχουν επιπρόσθετες ανάγκες, ιδίως είναι παιδιά με αναπηρία ή με σοβαρές ψυχικές διαταραχές ή παιδιά που έχουν απομακρυνθεί από το οικογενειακό τους περιβάλλον ύστερα από δικαστική απόφαση ή εισαγγελική εντολή, η αρμόδια Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής παρέχει σε αυτόν αυξημένη εκπαίδευση και υποστήριξη. Ο ανάδοχος γονέας προσφέρει τις ανωτέρω εξειδικευμένες υπηρεσίες προς το παιδί βάσει συγκεκριμένου θεραπευτικού σχεδίου που έχει

² ΠΔ 49/1979

³ Άρθρο 122ΠΚ

προταθεί από τον ανωτέρω φορέα εποπτείας.3. Στους αναδόχους γονείς του παρόντος άρθρου παρέχεται αυξημένη οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών των ανηλίκων.4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και κάθε συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται ειδικότερα τεχνικά και λεπτομερειακά θέματα για την εφαρμογή του μέτρου της αναδοχής από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων ειδικής επιμόρφωσης των υποψήφιων αναδόχων γονέων, η οποία δεν έχει ακόμη θεσμική και εφαρμοστική πλαισίωση.

Κρίνουμε δε ότι σχετικά με τους πρωτογενείς παράγοντες που συμβάλλουν στην ανήλικη παραβατικότητα και οφείλονται σε κοινωνικούς ή περιβαλλοντικούς παράγοντες, θα ήταν χρήσιμη η στόχευση για θέσπιση μηχανισμών προστασίας, υποστήριξης και διαπαιδαγώγησης, ακριβώς επειδή πληθώρα μελετών καταδεικνύουν υψηλού βαθμού συσχέτιση ανάμεσα στις αυτοκαταστροφικές και παραβατικές συμπεριφορές των ανηλίκων με σειρά δημογραφικών, κοινωνικό-οικονομικών και άλλων παραγόντων, όπως ενδοοικογενειακή βία, παραμέληση, ελλιπή φοίτηση, χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, κ.α.

Εν συνεχεία, θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι η πρόσφατη αλλαγή των διατάξεων που αφορούν τον Ποινικό Σωφρονισμό δεν θα εισφέρει σε μια βελτίωση της κατάστασης, δεδομένης της εκπεφρασμένης άποψης της επιστημονικής κοινότητας ότι ο εγκλεισμός μόνο αρνητικά αποτελέσματα μπορεί να επιφέρει στον ανήλικο. Θα ήταν σημαντικό δε να μελετηθεί η εξέλιξη των περιπτώσεων ανηλίκων που οδηγήθηκαν σε ποινικό σωφρονισμό καθώς θεωρούμε ότι τα ευρήματα - που δυστυχώς δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστούν καθώς δεν προβλέπεται τέτοια μεταπαρακολούθηση- δεν θα ήταν αισιόδοξα ως προς την επίτευξη του ζητούμενου, που δεν είναι άλλο από τη βελτίωση συμπεριφορών του νέου.

Και βέβαια σχετικά με το Υπουργείο Δικαιοσύνης παραμένει σταθερή και διαχρονική η πρόταση και διεκδίκησή μας σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 49-55 του Ν.2447/1996 για την Σύσταση Κοινωνικής Υπηρεσίας σε κάθε Πρωτοδικείο της Χώρας με διεπιστημονική στελέχωση . Στον 2447/1996 ορίζονταν τα εξής :

«ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Άρθρο 49 1. Ιδρύεται σε κάθε πρωτοδικείο Κοινωνική Υπηρεσία που λειτουργεί ως αυτοτελής και αποκεντρωμένη υπηρεσία υπό την εποπτεία των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας. Η εποπτεία του Υπουργού Δικαιοσύνης αφορά τη σχέση των Κοινωνικών Υπηρεσιών με τα δικαστήρια, των οποίων

επικουρούν το έργο. Η εποπτεία του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας αφορά την κοινωνική εργασία που ανατίθεται σύ αυτές τις Υπηρεσίες με τον παρόντα ή άλλο νόμο. 2. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες διοικούνται από επιτροπή που αποτελείται από ειδικούς στα θέματα οικογενειακού δικαίου και, ειδικότερα, των ανηλίκων. Το έργο και η εν γένει λειτουργία τους συντονίζονται και εποπτεύονται από επιτροπή με όμοια σύνθεση, που ιδρύεται με τον παρόντα νόμο και λειτουργεί επίσης ως αυτοτελής και αποκεντρωμένη υπηρεσία υπό την εποπτεία των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας, με έδρα την Αθήνα (Συντονιστική Επιτροπή Κοινωνικών Υπηρεσιών). Άρθρο 50 1. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των πρωτοδικείων ασκούν τις γνωμοδοτικές και αποφασιστικές αρμοδιότητες, που τους αναθέτει ο νόμος, και επικουρούν εν γένει το έργο του δικαστηρίου του προηγούμενου άρθρου μέσω των ειδικευμένων οργάνων τους που ενεργούν συλλογικά ως διεπιστημονικές ομάδες. 2. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Υγείας και Πρόνοιας και Οικονομικών μπορούν, να ιδρυθούν και να λειτουργήσουν, στις Κοινωνικές Υπηρεσίες ορισμένων τουλάχιστον πρωτοδικείων, και άλλα Τμήματα, εκτός από αυτό που αφορά τους ανηλίκους, με αρμοδιότητες συναφείς προς τις αρμοδιότητες του δικαστηρίου, για την επικουρία του έργου του οποίου έχουν ιδρυθεί. 3. Στα Τμήματα Ανηλίκων των Κοινωνικών Υπηρεσιών ανήκει και η αρμοδιότητα να παρέχουν στο πρόσωπο, που νομιμοποιείται να ασκεί τις αξιώσεις ανήλικου τέκνου κατά του γονέα του ο οποίος αθετεί τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του, ή και στο ίδιο το τέκνο, κάθε πρόσφορη βοήθεια για την αναγκαστική είσπραξη των εν λόγω αξιώσεων. Τα ίδια αυτά Τμήματα έχουν, εξάλλου, και την αρμοδιότητα να παρέχουν την υποστήριξή τους, εφόσον τους ζητηθεί, στους γονείς ή τους επιτρόπους, κατά την άσκηση της επιμέλειας των ανηλίκων που τελούν υπό τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία τους, καθώς και τη βοήθεια και τις συμβουλές τους στους φυσικούς γονείς που επιθυμούν να δώσουν το παιδί τους για υιοθεσία και σύ εκείνους που επιθυμούν να υιοθετήσουν. Άρθρο 51 1. Για τη στελέχωση των Τμημάτων Ανηλίκων των Κοινωνικών Υπηρεσιών συνιστάται, ενιαίο για όλες, ειδικό σώμα υπαλλήλων με την ονομασία " Σώμα Επιτροπικών Λειτουργιών Ανηλίκων". Το σώμα τούτο αποτελείται από κοινωνικούς λειτουργούς με πτυχίο αναγνωρισμένης ανώτατης ή ανώτερης Σχολής Κοινωνικής Εργασίας της ημεδαπής ή της αλλοδαπής και άδεια άσκησης επαγγέλματος, από παιδαγωγούς, ψυχολόγους και από παιδοψυχιάτρους ή ψυχιάτρους, που διορίζονται, ανάλογα με τα τυπικά τους προσόντα, στον εισαγωγικό βαθμό του αντίστοιχου κλάδου τους, ύστερα από προκήρυξη της θέσης και επιτυχία σε ειδικό κλαδικό διαγωνισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην τρίτη παράγραφο του άρθρου 52. 2. Για την κάλυψη των κενών σε οργανικές θέσεις ή αναγκών λόγω έλλειψης οργανικών

θέσεων ορισμένης ειδικότητας, μπορούν να χρησιμοποιούνται, με την ιδιότητα του εξωτερικού συνεργάτη, οι αντίστοιχοι επιστήμονες (ιδίως ψυχολόγοι και παιδοψυχίατροι ή Ψυχίατροι) των κατά τόπους δημόσιων υπηρεσιών ή άλλων οργανισμών του δημόσιου τομέα. 3. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του πρώτου εδαφίου της τρίτης παραγράφου του άρθρου 50, χρησιμοποιούνται ειδικοί υπάλληλοι ή εξωτερικοί συνεργάτες που έχουν την ιδιότητα του δικηγόρου. Εξωτερικοί συνεργάτες, προερχόμενοι από τους οικείους επιστημονικούς κλάδους ή επαγγέλματα, χρησιμοποιούνται και για την εν γένει επικουρία των Κοινωνικών Υπηρεσιών στην εκπλήρωση του έργου τους. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες συνεργάζονται επίσης με τους αρμόδιους εισαγγελείς, ιδίως για την εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου της τρίτης παραγράφου του άρθρου 50, καθώς και με άλλες αρχές και οργανισμούς, ιδίως τις υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, καθώς και τις εποπτευόμενες από αυτές κοινωνικές οργανώσεις, κάθε φορά που θα πρόκειται για ανηλίκους που οι τελευταίες έχουν υπό την προστασία τους. Άρθρο 52 1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας, ρυθμίζονται στις λεπτομέρειές τους τα σχετικά με: α) τον αριθμό των μελών και τη σύνθεση των Επιτροπών Διοίκησης των κατά πρωτοδικεία Κοινωνικών Υπηρεσιών και της Συντονιστικής τους Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, καθώς και την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους, β) την οργανωτική διάρθρωσή τους, γ) τον καθορισμό του αριθμού και την ίδρυση των θέσεων Επιτροπικών Λειτουργιών Ανηλίκων, καθώς και των απαιτούμενων θέσεων διοικητικού ή άλλης φύσεως προσωπικού, την κατανομή τους κατά πρωτοδικεία και τη διαβάθμισή τους, δ) τα τυπικά προσόντα των υποψηφίων για την κατάληψη αυτών των θέσεων, ε) την υπηρεσιακή κατάσταση και την εξέλιξη του προσωπικού, στ) τον τρόπο πρόσληψης, τη σχέση με την Κοινωνική Υπηρεσία και τον τρόπο καθορισμού της αμοιβής των εξωτερικών συνεργατών και ζ) τον τρόπο της συλλογικής εργασίας και της εν γένει λειτουργίας των Κοινωνικών Υπηρεσιών στις γενικές γραμμές τους. 2. Οι λεπτομέρειες του τρόπου άσκησης των αρμοδιοτήτων που αναθέτει ο νόμος στις Κοινωνικές Υπηρεσίες, του τρόπου εργασίας και λειτουργίας τους εν γένει, καθώς και της συνεργασίας τους με τις αρχές, τις υπηρεσίες και οργανώσεις του γ' εδαφίου της τρίτης παραγράφου του άρθρου 51, καθορίζονται με τους εσωτερικούς κανονισμούς που καταρτίζονται από τη Συντονιστική Επιτροπή Κοινωνικών Υπηρεσιών και εγκρίνονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας. 3. Η πλήρωση των θέσεων Επιτροπικών Λειτουργιών Ανηλίκων, καθώς και του λοιπού προσωπικού των Κοινωνικών Υπηρεσιών γίνεται με τις διαδικασίες του ν. 2190/1994. Άρθρο 53 1. Η έναρξη της ισχύος των άρθρων 49 έως 52 του παρόντος καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα,

που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Υγείας και Πρόνοιας και Οικονομικών. Ωστόσο εκδοθεί αυτό το διάταγμα και αρχίσουν να λειτουργούν οι Κοινωνικές Υπηρεσίες, τα έργα τους ασκούνται από τις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων που λειτουργούν ήδη στα κατά τόπους πρωτοδικεία, μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών τους, όπου υπάρχουν, και εν πάση περιπτώσει με την επικουρία των ποινικών Επιμελητών Ανηλίκων του ν. 378/1976, των Κοινωνικών Λειτουργών του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Κοινωνικών Λειτουργών, καθώς και άλλων ειδικών επιστημόνων (ιδίως ψυχολόγων, ψυχιάτρων ή παιδοψυχιάτρων) των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, καθώς και των κοινωνικών οργανώσεων που εποπτεύονται από αυτές. 2. Η χρησιμοποίηση των Επιμελητών Ανηλίκων, Κοινωνικών Λειτουργών, ή άλλων ειδικών επιστημόνων, στους οποίους αναφέρεται η προηγούμενη παράγραφος, γίνεται με ανάθεση, στηριζόμενη σε απόφαση της διοίκησης της αρμόδιας κάθε φορά Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων, ύστερα από σχετική συνεννόηση με την οικεία υπηρεσία ή τον οικείο οργανισμό. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και ο κοινωνικός λειτουργός που θα ασκεί τις αρμοδιότητες που ο παρών ή άλλος νόμος αναθέτουν στον προϊστάμενο της κάθε Κοινωνικής Υπηρεσίας. Άρθρο 54 1. Όπου στον παρόντα ή σε άλλο νόμο προβλέπονται αρμοδιότητες κοινωνικής υπηρεσίας στο πλαίσιο της λειτουργίας του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης, οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται, για όσο διάστημα και σε όσες Κοινωνικές Υπηρεσίες δεν έχουν συγκροτηθεί ακόμα ειδικά Τμήματα, από ειδικούς επιστήμονες των Τμημάτων Ανηλίκων αυτών των Υπηρεσιών και, ωστόσο συγκροτηθούν και αρχίσουν να λειτουργούν και αυτά τα Τμήματα, από ειδικούς επιστήμονες των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, καθώς και των κοινωνικών οργανώσεων που εποπτεύονται από αυτές. 2. Με προεδρικό διάταγμα εκδιδόμενο με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας θα καθοριστούν οι λεπτομέρειες της χρησιμοποίησης των επιστημόνων των εν λόγω υπηρεσιών για τους σκοπούς της λειτουργίας του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης.»

3. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ –ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ Α΄ΒΑΘΜΟΥ (ΔΗΜΟΙ)

4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Όπως γνωρίζετε, το Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας στη χώρα μας ορίζεται από τον Ν.2646/1998 (ΦΕΚ Α' 236/20.10.1998) «Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες από τους

φορείς του Εθνικού Συστήματος διακρίνονται σε: **Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Κοινωνική φροντίδα**.

Η Πρωτοβάθμια Κοινωνική Φροντίδα έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοικτής φροντίδας και αποσκοπεί στην **πρόληψη των αναγκών και στον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού**. Οι υπηρεσίες αυτές **παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α` βαθμού**.

Σύμφωνα λοιπόν με το ισχύον πλαίσιο, οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων είναι υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Κοινωνικής Φροντίδας με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοικτής φροντίδας, την πρόληψη των αναγκών και τον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων Κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού. Οι αρμοδιότητες για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών κοινωνικής φροντίδας από τους Δήμους εξειδικεύονται από το Ν. 3463/2006, Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων και το Ν. 3852/2010, Πρόγραμμα Καλλικράτης.

Οι Υπηρεσίες αυτές δραματικά υποστελεχωμένες σε επίπεδο επιστημονικού προσωπικού, και συγκεκριμένα στην ειδικότητα του Κοινωνικού Λειτουργού, που τις περισσότερες φορές λειτουργούν χωρίς ακόμα και τα ελάχιστα απαιτούμενα μέσα σε εξοπλισμό και υποδομές.

Συνεχώς, άμεσα ή έμμεσα τους μεταβιβάζονται αρμοδιότητες χωρίς όμως την απαραίτητη ενίσχυσή τους σε προσωπικό, πόρους και υποδομές και σας αναφέρουμε ενδεικτικά, εκτός από ό,τι προβλέπεται στο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και στον Ν. Καλλικράτη, ορισμένες από τις αρμοδιότητες που αναλαμβάνουν να εκτελέσουν οι Κοινοτικές Κοινωνικές Υπηρεσίες, είτε έπειτα από σχετική νομοθεσία μεταφοράς αρμοδιοτήτων είτε λόγω έλλειψης υπηρεσιών άλλων υπουργείων είναι οι κάτωθι:

- **Ελλείπει των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Πρωτοδικείων που θα έπρεπε από το Ν.2447/1996 να έχουν στελεχωθεί** και να λειτουργούν αλλά και ελλείπει στελέχωσης ή ακόμη και στοιχειώδους λειτουργίας των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων αναλαμβάνουν κατ' εφαρμογή του άρθρου 1532 του ΑΚ και σε συνέχεια σχετικής Εισαγγελικής παραγγελίας την Κοινωνική Έρευνα Συνθηκών διαβίωσης για περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης και παραμέλησης

- **Με την ΚΥΑ υπ. αριθ. 40494/2022, ΦΕΚ 2302/Β/11-5-2022** «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας μονάδων Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας (ΜοΠΠ) από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα» και ειδικότερα στο άρθρο 9 σχετικά με 4 τις προϋποθέσεις εισαγωγής ενός παιδιού σε Μονάδα Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας μεταξύ

άλλων ορίζεται: « ...Η τοποθέτηση ενός παιδιού σε ΜοΠΠ αποτελεί έσχατη και προσωρινή λύση και γίνεται όταν έχει αποκλεισθεί κάθε άλλη εναλλακτική οικογενειακού τύπου φροντίδα η οποία προβλέπεται από το Εθνικό Σύστημα Αναδοχών και Υιοθεσιών. 2. Η τοποθέτηση ενός παιδιού σε ΜοΠΠ γίνεται με εισαγγελική διάταξη, βάσει του άρθρου 1532 του Αστικού Κώδικα, όταν: α) μετά από έρευνα συνθηκών διαβίωσης από τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου όπου κατοικεί το παιδί ή άλλη δημόσια κοινωνική υπηρεσία, κρίνεται ότι η απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένειά του εξυπηρετεί στην τρέχουσα συγκυρία το βέλτιστο συμφέρον του». Ακολουθώντας, στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, μεταξύ άλλων ορίζεται ότι « Για την τοποθέτηση ενός παιδιού σε ΜοΠΠ απαιτούνται: α) διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα που συνοδεύεται από την σχετική κοινωνική έρευνα της αρμόδιας υπηρεσίας του οικείου Δήμου, ...». Στο άρθρο 10 που αφορά «Διατάξεις για την οικογενειακή αποκατάσταση και το Ατομικό Σχέδιο Φροντίδας», στην παράγραφο 3, ορίζεται: «Η Μονάδα, αμέσως μετά την τοποθέτηση του παιδιού, έχει την υποχρέωση να ενημερώνει εντός 15 ημερών την κοινωνική υπηρεσία του Δήμου κατοικίας του παιδιού προκειμένου άμεσα να εκκινήσει η διαδικασία στήριξης και αποκατάστασης της οικογένειάς του. Η κοινωνική υπηρεσία της ΜοΠΠ σε συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου επεξεργάζονται και θέτουν σε εφαρμογή σχέδιο δομημένων παρεμβάσεων μέσω των οποίων επιχειρείται η εξομάλυνση των δυσλειτουργιών και η βελτίωση των συνθηκών ζωής της βιολογικής οικογένειας του παιδιού ή αυτού που είχε την πραγματική φροντίδα του προκειμένου η επιστροφή του σε αυτή να γίνει με ασφαλή για τη σωματική και ψυχοκοινωνική του ανάπτυξη τρόπο».

● Εκτέλεση αποφάσεων Δικαστηρίων για ανάληψη από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων περιπτώσεων Δικαστικής Συμπαράστασης.

● Εκτέλεση αποφάσεων Δικαστηρίων (σε περιπτώσεις ρύθμισης επιμέλειας τέκνου) για επικοινωνία των τέκνων με τον έτερο γονέα παρουσία Κοινωνικού/ης Λειτουργού της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Δήμου σε ημέρες και ώρες που δεν λειτουργεί η Κοινωνική Υπηρεσία.

● Εκτέλεση αποφάσεων Δικαστηρίων για ανάληψη Επιτροπείας κατ' άρθρο 1600 ΑΚ ανηλίκων από Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων.

● Εκτέλεση εισαγγελικών παραγγελιών για διεξαγωγή Κοινωνικών Ερευνών σε άλλους ή σε 5 γειτονικούς Δήμους χωρίς ουσιαστική γεωγραφική αρμοδιότητα.

● Με τον Ν.4831/2021 προστίθενται αρμοδιότητες Κοινωνικού Συμβούλου στους Κοινωνικούς Λειτουργούς των Δήμων καθώς, όπως ορίζεται στο άρθρο 31 (Ν.4831/2021)

«Εποπτεία των φορέων κοινωνικής πρόνοιας. Ενίσχυση του ρόλου του κοινωνικού συμβούλου. Αντικατάσταση της παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 2345/1995», όπου η παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 2345/1995 (Α' 213) αντικαθίσταται ως εξής: «4. Με απόφαση του Περιφερειάρχη ορίζεται σε κάθε περιφερειακή ενότητα ένας (1) τουλάχιστον κοινωνικός λειτουργός ή άλλος κοινωνικός επιστήμονας που υπηρετεί σε αυτή, ως κοινωνικός σύμβουλος. Σε περίπτωση υποστελέχωσης της περιφέρειας από υπαλλήλους σχετικών ειδικοτήτων και για την αποτελεσματική λειτουργία του θεσμού, **δύναται να ορίζεται ως κοινωνικός σύμβουλος και υπάλληλος των ανωτέρω ειδικοτήτων που υπηρετεί σε δήμους ή νομικά πρόσωπα αυτών, σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Δημοσίου, που εδρεύουν στην οικεία περιφερειακή ενότητα.**»

- Με Υπουργικές Αποφάσεις έχει αποδοθεί στους Δήμους η αρμοδιότητα για την ίδρυση και τη λειτουργία ΚΗΦΗ, ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠ – ΑμεΑ.

- Με το Προεδρικό Διάταγμα υπ. αριθ. 410/1995 και το άρθρο 58 του Ν.3966/2011 οι Δήμοι σε συνεργασία με τον ΟΚΑΝΑ αναλαμβάνουν την λειτουργία των Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας.

- Σύμφωνα με το Ν. 3852/10, άρθρο 78, οι Δήμοι έχουν την αρμοδιότητα σύστασης και λειτουργίας των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων.

- Με το Ν. 4488/2017 (άρθρο 71) ορίζεται ως Σημείο Αναφοράς για την επιμέρους σημείου αναφοράς για την παρακολούθηση της εφαρμογής της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, όπως περιγράφονται), στην έδρα κάθε Δήμου ορίζεται ο Δήμαρχος αντίστοιχα για την παρακολούθηση εφαρμογής. Με απόφαση του Δημάρχου οι αρμοδιότητες του Σημείου Αναφοράς μπορεί να μεταβιβασθούν σε οργανική μονάδα επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης, Διεύθυνσης ή Τμήματος.

- Σύμφωνα με το Ν. 4387/2016, που αναφέρεται στον Εθνικό Μηχανισμό Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής με ρυθμίσεις για την κοινωνική αλληλεγγύη και εφαρμοστικές διατάξεις, **οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων ορίζονται ως μέρος το Εθνικού Μηχανισμού με αρμοδιότητες:** α. Να συλλέγει και επεξεργάζεται στοιχεία και πληροφορίες, που σχετίζονται με τις πτυχές του κοινωνικού αποκλεισμού και της υλικής αποστέρησης (όπως εισόδημα-φτώχεια, απασχόληση-ανεργία, εκπαίδευση και κατάρτιση, στέγαση, υγεία και κοινωνική φροντίδα, τοπικό περιβάλλον) σε επίπεδο Δήμου. β. Να υποστηρίζει το έργο των χαρτογραφήσεων, ερευνών και μελετών του Τμήματος Τεκμηρίωσης και Πληροφοριακών Συστημάτων της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής

Αλληλεγγύης. γ. Να διαβουλεύεται με την τοπική κοινωνία και εισηγείται προς το Δημοτικό Συμβούλιο και τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας τη χάραξη πολιτικών και τη λήψη μέτρων για την κοινωνική ένταξη. δ. Να λειτουργεί ως σημείο αναφοράς των φορέων υλοποίησης έργων για την κοινωνική ένταξη, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα όρια της διοικητικής αρμοδιότητας του Δήμου και στο πλαίσιο αυτό συντάσσει χάρτη χωρικών παρεμβάσεων, τον οποίο υποβάλλει στο Ε.Γ.Π.Σ. του Εθνικού Μηχανισμού, ε. Να προωθεί τη δικτύωση των φορέων υλοποίησης παρεμβάσεων και των κοινωνικών υπηρεσιών, που δρουν σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, για την υλοποίηση ολιστικών παρεμβάσεων. στ. Να μεριμνά για την εφαρμογή των οριζόντιων πολιτικών. ζ. Να υποβάλλει στοιχεία, δεδομένα και πληροφορίες, που άπτονται του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων, του είδους της προνοιακής στήριξης και των κοινωνικών παροχών των ωφελούμενων, προς τη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας της οικείας Περιφέρειας.

● **Με τον Ν. 4368 (ΦΕΚ21Α΄/21.02.2016)** και την Κοινή Υπουργική Απόφαση με Α.Π. Δ23/ΟΙΚ. 14435/1135/29.03.2016π που ορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές λειτουργίας τους (ΦΕΚ854Β΄/30.03.2016) συστήνονται στους Δήμους τα Κέντρα Κοινότητας ως βασικός «πυρήνας» διευρυμένων υπηρεσιών τύπου “One Stop Shop”, με εξατομικευμένη ολιστική προσέγγιση, τα οποία, υποστηρίζοντας ή συνεργώντας με τη Δ/νση Κοινωνικών Υπηρεσιών του κάθε ΟΤΑ, αποτελούν μία δράση «ομπρέλα» παρέχοντας υπηρεσίες οι οποίες ανταποκρίνονται και θα ενισχύσουν τις πολιτικές που ήδη υλοποιούνται ή προγραμματίζονται, όπως η καθολική εφαρμογή του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης, το πρόγραμμα του ΤΕΒΑ, οι ρυθμίσεις του Ν. 4320/2015 για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, η εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ και την Γ.Γ. Δια Βίου Μάθησης, κλπ. Με τη λειτουργία τους επιδιώκεται η ανάπτυξη ενός τοπικού σημείου αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών με όλα τα κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες που υλοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης. Τα Κέντρα ενσωματώνουν τα Γραφεία Διαμεσολάβησης του Δικτύου Δομών για την Αντιμετώπιση της Φτώχειας(το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΚΤ την ΠΠ 2007-2013), καθώς και τις λειτουργίες εξειδικευμένων κέντρων που αποτελούν διακριτά Παραρτήματα για ειδικές κατηγορίες του πληθυσμού (π.χ. Κέντρα Ρομά, Κέντρα Ένταξης Μεταναστών). Τα «Κέντρα Κοινότητας», τα Παραρτήματα και οι Κινητές Μονάδες τους, λειτουργούν ως δομές συμπληρωματικές των Κοινωνικών Υπηρεσιών των αντίστοιχων ΟΤΑ α΄ βαθμού και εποπτεύονται από αυτές.

● Σύμφωνα με την **παράγραφο 2 του άρθρου 2 του Νόμος 4071/2012 – ΦΕΚ Α 85/11-04- 2012**, «*Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη*

διοίκηση» τα Κοινωνικά Παντοπωλεία ιδρύονται με απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του. Η λειτουργία τους εποπτεύεται από επιτροπή διαχείρισης, στην οποία εκπροσωπούνται αναλογικά με τη δύναμή τους, οι δημοτικές ή περιφερειακές παρατάξεις και στην οποία συμμετέχει επιπλέον και προεδρεύει ο δήμαρχος ή ο περιφερειάρχης αντίστοιχα ή οι οριζόμενοι από αυτούς αντιδήμαρχοι ή αντιπεριφερειάρχες.

- Επιπλέον, με τον Οδηγό Εφαρμογής & Λειτουργίας Δομών Παροχής Βασικών Αγαθών στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ ορίζονται ως δυνητικοί δικαιούχοι για την ίδρυση και λειτουργία **Κοινωνικών Φαρμακείων και Δομών Συσσιτίου.**

- Με ρυθμιστικές Υπουργικές Αποφάσεις έχουν οριστεί οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων ως αρμόδιες για την υποβολή αιτήσεων, τον έλεγχο των δικαιολογητικών και τη διενέργεια κοινωνικής έρευνας που αιτούνται για τη χορήγηση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, του Επιδόματος Στέγασης, των Προνοιακών Επιδομάτων Αναπηρίας και του Επιδόματος Υπερηλίκων.

- Με την Υπουργική Απόφαση Δ23/οικ.19061-1457/ΦΕΚ Β 1336/12.05.2016 οι **Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων ορίζονται ως φορείς λειτουργίας Δομών – Προγραμμάτων για αστέγους.**

- Επιπλέον αρμοδιότητες για τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων προβλέπονται από το Νόμο 4604/2019 με αντικείμενο την προώθηση της ισότητας των γυναικών (Δημοτική Επιτροπή Ισότητας, Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών, Ξενώνας κ.α).

- Με το άρθρο 91 του Ν. 4583/2018 συστήνονται οργανικές θέσεις μονίμου προσωπικού για την πρόσληψη του προσωπικού Βοήθεια στο Σπίτι και το Πρόγραμμα εντάσσεται ως διακριτή αρμοδιότητα στους ΟΕΥ των Δήμων.

- Με το άρθρο 8 της Κοινής Υπουργική Απόφαση 187634/2023 ανατίθεται στους Δήμους η αρμοδιότητα έκδοσης άδειας λειτουργίας των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων.

- Με το άρθρο 17 του Ν. 4674/2020, οι Δήμοι ορίζονται ως φορείς υλοποίησης του Προγράμματος «πρόληψη στο σπίτι».

- Σύμφωνα με το άρθρο 45 του Ν. 4314/2014 ορίζονται ως αρμόδιο για την Διαχείριση Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίησης και **την υλοποίηση δράσεων διανομής βασικών αγαθών σε τοπικό επίπεδο. (ΤΕΒΑ)**

● Κατόπιν πρόσφατης νομοθεσίας, οι υπάρχουσες Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων - ακόμα και όταν δεν υφίσταται Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών ως οργανική μονάδα του Δήμου, ή ακόμη και αν δεν διαθέτουν την ελάχιστη απαιτούμενη στελέχωση σε ειδικευμένο προσωπικό- φέρουν αρμοδιότητα για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και υποστήριξης σε γυναίκες - θύματα έμφυλης - ενδοοικογενειακής βίας (Ν.5090/24 άρθρο 129).

Με αυτά τα δεδομένα και σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτει ο ΣΚΛΕ ως Νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου από το Μητρώο Μελών του (www.mitroo.skle.gr) σήμερα στους **332 Δήμους της Χώρας εργάζονται 528 μόνιμοι Κοινωνικοί Λειτουργοί** και 1061 με συμβάσεις ορισμένου χρόνου ή έργου κυρίως μέσω των προγραμμάτων ΕΣΠΑ.

Αν ο αριθμός των μόνιμων Κοινωνικών Λειτουργών διαιρεθεί με το σύνολο των 2 περίπου εκατομμυρίων παιδιών 0-19 ετών (πηγή ΕΛΣΤΑΤ απογραφή πληθυσμού 2021) αντιστοιχεί **(1) ένας μόνιμος Κοινωνικός Λειτουργός /ανά 3.787 παιδιά.**

Επιπλέον, σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας που πραγματοποίησε ο ΣΚΛΕ, μέσω και των Περιφερειακών του Τμημάτων ανά την Ελλάδα και παρουσιάστηκαν επίσημα στην Ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 25/09/2024 με θέμα: **«Κοινωνική Εργασία και Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων: Αναγκαιότητα και όχι Πολυτέλεια»** σχετικά με την καταγραφή της υπάρχουσας στελέχωσης από Κοινωνικούς Λειτουργούς στις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων, προέκυψαν τα εξής: σε **91 Δήμους της Χώρας με συνολικό πληθυσμό 3 εκατομμύρια κατοίκους** εργάζονται συνολικά **146 μόνιμοι Κοινωνικοί Λειτουργοί**, δηλαδή **αντιστοιχεί 1,6 μόνιμος Κοινωνικός Λειτουργός ανά Δήμο και 1 μόνιμος Κοινωνικός Λειτουργός ανά 20.500 κατοίκους**. Από τους 91 δε Δήμους της Έρευνας στους 40 δεν υπηρετεί ούτε ένας (1) μόνιμος Κοινωνικός Λειτουργός

Οι κοινωνικοί λειτουργοί των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων (προσθέτοντας στις αναλογίες και τους συμβασιούχους) καλούνται, αφενός:

➤ να καλύψουν ανάγκες πολιτών σε αναλογία ενός κοινωνικού λειτουργού ανά 20.000 κατοίκους ή και περισσότερους και αναγκάζονται να εργαστούν με αναλογίες 1 Κοινωνικός Λειτουργός ανά 400 ή και περισσότερους ωφελούμενους, άτομα ή οικογένειες, καταγράφοντας μία από τις υψηλότερες αναλογίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο και υπερβαίνοντας κατά πολύ τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα με δραματικές συνέπειες στην αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, αφετέρου δε

➤ να ασκήσουν αρμοδιότητες και καθήκοντα που διαρκώς μεταβιβάζονται από άλλα Υπουργεία λόγω ελλείψεων των δικών τους αρμόδιων υπηρεσιών.

Ενδεικτικό της επείγουσας κατάστασης που δημιουργείται είναι το γεγονός ότι κοινωνικοί λειτουργοί δομών, που έχουν ως αρμοδιότητα την παροχή υπηρεσιών σε άτομα τρίτης ηλικίας (βλ. Προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι) **στελεχώνουν τις Ομάδες Προστασίας Ανηλίκων** και διεκπεραιώνουν εισαγγελικές παραγγελίες για Έρευνα Συνθηκών Διαβίωσης Ανηλίκων, καλούνται να παρακολουθήσουν και να υποστηρίξουν οικογένειες σε επείγουσες συνθήκες για τη διασφάλιση της προστασίας παιδιών από κακοποίηση – παραμέληση και να διασφαλίσουν συνθήκες ομαλής ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης, χωρίς βέβαια να έχουν την απαιτούμενη εμπειρία και ειδίκευση. Υπό αυτές τις συνθήκες καθίσταται αδύνατη η παροχή ακόμα και βασικών υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και ιδιαίτερα στα μέλη πολλαπλών κατηγοριών ευπαθών κοινωνικών ομάδων όπως: μετανάστες, άστεγοι, ψυχικά πάσχοντες, μακροχρόνια άνεργοι, ηλικιωμένοι, άτομα που ζουν με εισοδήματα κάτω από τα όρια της φτώχειας κ.α. Και βέβαια, κάθε άλλο παρά δεδομένη είναι η έγκαιρη και η αποτελεσματική διενέργεια της απαραίτητης διαγνωστικής διερεύνησης και υποστηρικτικής παρέμβασης ακόμα και σε επείγουσες περιπτώσεις παιδικής προστασίας (ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σε μεγάλο Δήμο της Χώρας υπάρχουν σε αναμονή, λόγω έλλειψης Κοινωνικών λειτουργών, 180 Εισαγγελικές Παραγγελίες για Έρευνα συνθηκών διαβίωσης ανηλίκων), με συνέπεια όλο και συχνότερα συνταρακτικά γεγονότα ενδοοικογενειακής βίας, ακραίας θυματοποίησης γυναικών και κακοποίησης – σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων, σεξουαλικής βίας και βίας λόγω φύλου να έρχονται συνεχώς και κατακλυσμαία στη δημοσιότητα.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω και συγκεκριμένα για την Τοπική αυτοδιοίκηση Α΄ βαθμού προκειμένου οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων να μπορέσουν εν τω συνόλω να επιτελέσουν το ρόλο τους, που δεν είναι άλλος από την πρόληψη και την έγκαιρη παρέμβαση στην κοινότητα και εν προκειμένου για τα ζητήματα καταπολέμησης της Βίας και Παραβατικότητας των ανηλίκων προτείνουμε :

- **Άμεση Σύσταση - Στελέχωση με μόνιμο προσωπικό Τμήματος Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας** στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Πολιτικής των Δήμων με διακριτές συγκεκριμένες αρμοδιότητες στην παιδική προστασία και στην προστασία της οικογένειας (αρμοδιότητες που έως τώρα είναι διάσπαρτες μεταξύ των υπολοίπων τμημάτων της εν λόγω διεύθυνσης), με επαρκή

διεπιστημονική στελέχωση. Η πρότασή μας συνολικά για την στελέχωση στους Δήμους είναι 1 Κοινωνικός Λειτουργός ανά 2500 κατοίκους και σύμφωνα με αυτό είναι επιτακτική ανάγκη να προσληφθούν ως **μόνιμο προσωπικό 3800 Κοινωνικοί Λειτουργοί.**

- Τα ανωτέρω τμήματα των τοπικών κοινωνικών υπηρεσιών σε επίπεδο πρόληψης να καταγράφουν με συστηματικό τρόπο, να αξιολογούν και να εκτιμούν τις ανάγκες (π.χ. εθνικό σύστημα καταγραφής παιδιών σε ανάγκη, αξιοποίηση στοιχείων σε τοπικό επίπεδο)
- Την ενεργοποίηση και επικαιροποίηση του **Θεσμικού πλαισίου για τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας** (άρθρου 16 του Ν. 2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α'), όπως ισχύει) με γνωμοδοτικό και ουσιαστικό ρόλο σε κάθε τοπική κοινωνία.
- Τη θέσπιση της χρήσης εξειδικευμένου **εργαλείου ηλεκτρονικής καταγραφής όλων των περιστατικών κακοποίησης-παραμέλησης ανηλίκων** και της διαχείρισής τους .
- Την ανάγκη τροποποίησης της διάταξης του άρθρου 8 του ν.3961/11, ώστε να προβλέπεται η ενίσχυση της στελέχωσης των ΟΠΑ με άλλες ειδικότητες, πέραν των κοινωνικών λειτουργών στο πλαίσιο της διεπιστημονικότητας.
- Την **Θεσμοθέτηση Ενιαίων Πρωτοκόλλων Ενεργειών και Εργαλείων** για τους επαγγελματίες που εμπλέκονται στην παιδική προστασία
- Την εντατική εργασία με σκοπό την πρόωπη παρέμβαση στα παιδιά, στην εναλλακτική τους φροντίδα μέσω της αναδοχής αλλά και στην επανένωση τους με τη φυσική τους οικογένεια αποτελούν βασικούς πυλώνες στη χάραξη μιας στρατηγικής στην προστασία των παιδιών στη Χώρα μας.
- Να τεθούν ως προτεραιότητα και να ενταχθούν στον επιχειρησιακό προγραμματισμό των Δήμων δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την Βία και την Παραβατικότητα των ανηλίκων και εν γένει για την παιδική προστασία, επενδύοντας έτσι στην εξάλειψη της μειονεξίας για τις μελλοντικές γενιές.
- Να τεθούν μετρήσιμοι δείκτες και ρεαλιστικές τιμές-στόχοι, καθώς και ένας κατάλληλος μηχανισμός για τη συγκέντρωση και υποβολή στοιχείων για

ζητήματα που αφορούν ευρύτερα την παιδική προστασία, όπως η παιδική φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

- Να δημιουργηθούν προγράμματα και δράσεις για τη συμμετοχή των παιδιών και την κατάθεση της γνώμης των παιδιών στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν, πάντα με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον τους.
- Να αναπτυχθούν τοπικά προγράμματα πρόληψης και έγκαιρης παρέμβαση και ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης για τα παιδιά που έχουν εμπλοκή σε φαινόμενα βίας και παραβατικότητας.
- Να ληφθούν εκείνα τα μέτρα που βοηθούν στην άρση των εμποδίων πρόσβασης των παιδιών σε Δομές Προσχολικής εκπαίδευσης και Φροντίδας καθώς και σε άλλες δραστηριότητες, πολιτιστικές, αθλητικές, δημιουργικής απασχόλησης που βοηθούν την κοινωνική ένταξη των παιδιών και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους με την θεσμοθέτηση της δωρεάν πρόσβασης στις ανωτέρω υπηρεσίες.
- Να παρέχεται δωρεάν, είτε μέσω χορήγησης ειδικού voucher, είτε σε συνεργασία με την τοπική αγορά, τυχόν πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό, σχολικές τσάντες, τετράδια κ.α.
- Να παρέχεται δωρεάν μετακίνηση για τα παιδιά σε ανάγκη από και προς όλες τις δομές εκπαίδευσης και προσχολικής φροντίδας
- Να προωθηθεί και να θεσμοθετηθεί η δικτύωση των φορέων (δημόσιων, της κοινωνίας των πολιτών κ.α.) που παρέχουν υπηρεσίες για παιδιά εντός και εκτός της κοινότητας, με στόχο την ολιστική παρέμβαση.
- Να εφαρμοστούν σε συνεργασία με Εξειδικευμένους φορείς και Εκπαιδευτικά Ιδρύματα προγράμματα εκπαίδευσης του στελεχιακού δυναμικού τους στον τομέα της παιδικής προστασίας και του έγκαιρου εντοπισμού παιδιών σε ανάγκη.
- Να εφαρμοστούν κατάλληλα προγράμματα για την παροχή υγιεινών γευμάτων μέσω της συνεργασίας με όλες τις εκπαιδευτικές μονάδες της περιοχής τους σε όλα τα παιδιά σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
- Να αναπτυχθούν και να εμπλουτιστούν δράσεις που αφορούν την συμβουλευτική γονέων, (Σχολές Γονέων) και προγραμμάτων ενίσχυσής του γονεϊκού ρόλου.

- Να αναπτύξουν δομές Πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (π.χ. Δημοτικά Παιδιατρικά Ιατρεία, συνεργασία με παιδιάτρους) για τη δωρεάν πρόσβαση και άρση των εμποδίων πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη των παιδιών σε ανάγκη.
- Μέσω των προϋπολογισμών των Δήμων να διατεθούν πόροι για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας μέσω προγραμμάτων πρόληψης και ενίσχυσης των οικογενειών.
- Να αναζητηθούν πηγές χρηματοδότησης για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας από εθνικούς, περιφερειακούς και Ευρωπαϊκούς πόρους.
- Να αναπτυχθούν δράσεις δικτύωσης με προγράμματα απασχόλησης, κατάρτισης και καταπολέμησης της ανεργίας για την ενεργητική ένταξη των γονέων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ανεργίας
- Να αναπτυχθούν τοπικά προγράμματα κοινωνικής στέγασης για την καταπολέμηση της επισφαλούς στέγασης ή και αστεγίας οικογενειών και παιδιών που βιώνουν φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό

Οι Προτάσεις αυτές έχουν ως στόχο τη δημιουργία -σε τοπικό επίπεδο- ενός ολοκληρωμένου συστήματος **Κοινωνικής Φροντίδας για το παιδί και την οικογένεια**, που στοχεύει στην ολιστική παρέμβαση για την παιδική προστασία και θα περιλαμβάνει τόσο την παροχή υπηρεσιών όσο και την οργανωτική διάρθρωση αλλά και την δομή του συστήματος για την έγκαιρη ανταπόκριση του στην κάλυψη των αναγκών και την προστασία του παιδιού και της οικογένειας, την συνδυασμένη προσφορά παραδοσιακών και καινοτόμων υπηρεσιών **κοινωνικής προστασίας για όλα τα παιδιά και ειδικά για τα παιδιά και τις οικογένειες τους που αντιμετωπίζουν αυξημένα προβλήματα ευαλωτότητας.**

5. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών υγείας και ψυχικής υγείας σε ανήλικους και έτσι προτείνουμε:

Τη διεύρυνση και επαρκή στελέχωση των Κοινοτικών Κέντρων Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (Κο.Κε.ΨΥ.Π.Ε.) που αποτελούν Μονάδες Ψυχικής Υγείας (Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Γ3α/Γ.Π.οικ.44342/2019, ΦΕΚ 2289/Β/11-6-2019, Ενιαίο πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας των Κοινοτικών Κέντρων Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (Κο.Κε.Ψ.Υ.Π.Ε.) για

παιδιά, εφήβους (0-18 ετών) και οικογένειες. Αποτελεί μέρος του ευρύτερου δικτύου υπηρεσιών ψυχικής υγείας του Τομέα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων στον οποίον ανήκει και κατέχει κεντρικό ρόλο στη λειτουργία του. Σκοπός του Κοινοτικού Κέντρου Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων είναι η παροχή ολοκληρωμένης παιδοψυχιατρικής και ψυχοκοινωνικής φροντίδας στον πληθυσμό του τομέα, με υπηρεσίες πρόληψης, διάγνωσης και θεραπείας. Η λειτουργία του Κοινοτικού Κέντρου Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων στο πλαίσιο δικτύου υπηρεσιών υποστηρίζει τη διεπιστημονική συνεργασία και διασφαλίζει την παροχή ολοκληρωμένων και συντονισμένων υπηρεσιών και τη συνέχεια στη φροντίδα ψυχικής υγείας στο πληθυσμό του Τομέα.

6. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Προτείνεται διεπιστημονική στελέχωση με Κοινωνικούς Λειτουργούς και άλλες ειδικότητες (ψυχολόγους κ,α) καθώς και επέκταση τόσο στα Επιτελικά Τμήματα και Υπηρεσίες Ενδοοικογενειακής Βίας όσο και στα Γραφεία Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής βίας.



Σεβόμενοι την ανάγκη να αποτυπωθούν συνοπτικά οι παρατηρήσεις μας, ολοκληρώνουμε το Υπόμνημά μας με μια σημαντική καταληκτική αναφορά στις συνεχείς διαπιστώσεις και αναφορές μας στη δραματική υποστελέχωση των κοινωνικών υπηρεσιών στο σύνολό τους, στην απουσία επιμορφωτικών προγραμμάτων επαγγελματιών, θεσμικά κατοχυρωμένων από τα Υπουργεία ευθύνης αλλά και στην απουσία κοινών πρωτοκόλλων βασισμένων στη διεπιστημονικότητα και στη συνέργεια. Δυστυχώς, αυτές οι ελλείψεις δημιουργούν ένα καθοριστικό ρήγμα διατομεακά στο έργο των Κοινωνικών υπηρεσιών.

Κλείνοντας και αφού σας ευχαριστήσουμε για τη δυνατότητα που μας δόθηκε να υποβάλουμε τις προτάσεις μας, παραμένουμε με χαρά στη διάθεσή σας για τη συνέχιση του πολυτίμου διαλόγου μας και για την εξειδίκευση περαιτέρω θεμάτων, τα οποία σας περιγράψαμε στον παρόν Υπόμνημα.-

Με εκτίμηση,

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Η Πρόεδρος



Τριανταφυλλιά Αθανασίου



Ο Γεν. Γραμματέας



Γεώργιος Λουκάς